

Serveixen els programes d'estiu per millorar els aprenentatges i els resultats educatius dels alumnes?

Síntesi d'evidències i aportacions
Maig 2020

Què funciona en educació?

Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
BOFILL

ivàlua Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

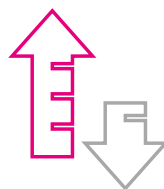
Serveixen els programes d'estiu per millorar els resultats educatius dels infants i adolescents?

De quins programes d'estiu parlem?

Parlem dels programes d'estiu en els quals les activitats d'aprenentatge formal tenen un pes central i en els que les activitats estan dirigides a reforçar àrees curriculars troncales (sobretot llengua i matemàtiques).

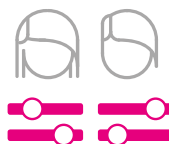
Aquest document sintetitza els resultats de l'opuscle Què funciona en educació? #3 d'abril de 2016, que inclou cinc metaanàlisis i dues revisions sistemàtiques (219 estudis) d'avaluacions sobre la relació entre programes d'aprenentatge a l'estiu i rendiment acadèmic. També inclou les principals idees sorgides en els actes celebrats per presentar-los en públic.

Sí, els programes d'estiu tenen impactes positius en l'aprenentatge de l'alumnat. Aquests impactes equivaldrien a un guany de dos mesos sobre el progrés acadèmic mitjà en un curs escolar. Tot i això, els efectes són variables i aquesta variació depèn dels objectius que prioritzen, de les característiques de les activitats i del perfil de l'alumnat.

Quines competències ajuden a millorar aquests programes?

Són especialment efectius a l'hora de millorar les **competències lingüístiques** (sobretot en lectura) i les **habilitats matemàtiques**, especialment a la primària. En canvi, tenen dificultats per millorar les actituds i pràctiques de risc, la motivació cap als estudis o el nivell de graduació a la secundària.

Serveixen per reduir la desigualtat educativa?

Sí, precisament els seus beneficis s'observen principalment en l'alumnat amb mancances acadèmiques i sovint també socials. Per això podem parlar dels programes d'estiu com d'un mecanisme d'igualació d'oportunitats educatives.

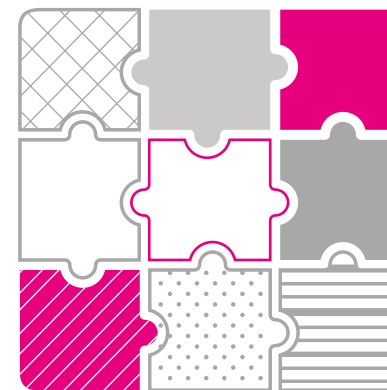
Els resultats dels programes d'estiu compensen el seu cost econòmic?

No hi ha evidències concloents del cost-benefici però alguns estudis apunten a que és equivalent a reduir la ràtio d'alumnes durant el curs ordinari en 2-3 alumnes.

Com són els programes d'estiu més efectius?

Els programes d'estiu més efectius reuneixen 9 característiques clau:

- 1** Combinen sessions d'instrucció curricular amb activitats de lleure i recreatives. Les activitats de lleure els fan més atractius i estimulants, aconseguint retenir l'alumnat més vulnerable.
- 2** Tenen una durada mínima de 80 hores. Els que demostren més efectivitat acostumen a cursar-se durant cinc setmanes, cinc dies per setmana, entre 5 i 6 hores diàries, i dediquen entorn de la meitat d'aquest temps a sessions instructives.
- 3** Els continguts estan alineats amb els continguts i competències curriculars del curs ordinari.
- 4** Treballen amb grups reduïts, que no superen els quinze alumnes.
- 5** Els imparteixen professorat qualificat amb suport d'ajudants o assistents de perfil divers (com estudiants universitaris o voluntaris).
- 6** Inclouen sessions de mentoria o tutorització individual dins l'agenda d'activitats del programa, especialment en aquells que cerquen produir canvis actitudinals i d'hàbits.
- 7** Tenen capacitat d'atraure i retenir alumnes acadèmicament i socialment vulnerables. Una condició bàsica és garantir-ne la gratuïtat.
- 8** Impliquen a les famílies en les activitats del programa, per tal de millorar l'acompanyament educatiu i personal que fan dels seus fills.
- 9** Hi participen les entitats, recursos, serveis i equipaments de l'entorn, tant en les tasques de difusió del programa i captació de participants, com en el disseny i implementació d'una part de les activitats previstes.

Com haurien de ser els programes d'estiu a Catalunya?

L'experiència acumulada a Catalunya en programes d'estiu fa recomanable:

- **Preservar l'entitat pròpia del lleure educatiu** i que es basa en ser participatiu, voluntari, comunitari, lliure en metodologies, inclusiu i no segregador.
- Incorporar l'aprenentatge de competències a través de **metodologies actives**, com projectes de cooperació, aprenentatge servei, implicació comunitària i vinculació amb l'entorn.
- Posar l'objectiu de l'èxit educatiu per sobre de l'èxit escolar: Prioritzar la funció de dotar de sentit a l'aprenentatge i ajudar a construir un projecte de vida.
- Garantir una **atenció personalitzada i acompanyament** a través de la mentoria i grups interdisciplinaris d'educadors i mantenir el vincle amb els referents educatius creats a l'estiu durant el curs.
- Aprofitar el lleure per generar **vincles amb la família** i implicar-la.

- **No reproduir a l'estiu les lògiques i metodologies escolars:** pressió per completar un currículum, deures, exàmens....
- **No fer del programa d'estiu una activitat satèl·lit de l'escola**, que substitueix a aquesta durant les vacances i a la qual es trasllada la pressió d'aconseguir el que no s'ha aconseguit durant el curs.
- **No convertir el programa d'estiu en una penalització** pels infants amb mals resultats durant el curs, reduint-los les opcions de lleure per tot allò que han de compensar.
- **No reproduir lògiques d'etiquetatge i segregació** de l'alumnat, per exemple separant per grups de rendiment.
- **No infradotar** de recursos econòmics els programes d'estiu.

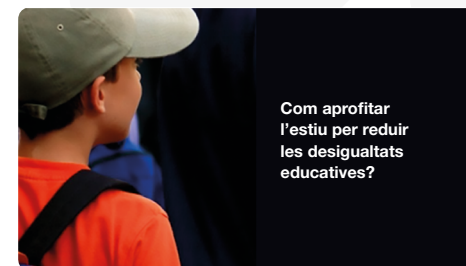
Vols saber-ne més?

Et proposem que:

- ▶ Facis un cop d'ull a [aquest vídeo](#) (3 min), en què en Miquel Àngel Alegre ens explica per què l'evidència científica pot ajudar-nos a dissenyar un programa d'estiu.
- ▶ Et miris [aquest altre](#) (3 min) en què en Paco Estellés, de la FEDAIA, diu com han de ser els programes d'estiu per donar oportunitats a infants i joves.
- ▶ Si prefereixes llegir, [aquí](#) trobaràs l'informe complet d'anàlisi de les evidències (23 pàg.).
- ▶ També pots recuperar l'acte públic que vam fer per debatre sobre el tema, mirant-te el vídeo resum.

[Vídeo resum](#) (13 min)

[Vídeo complet de l'acte](#) (2 h)

Ja fa massa temps que l'educació es basa en idees preconcebudes i que els canvis que es proposen no tenen en compte allò que ja s'ha fet i que se sap que funciona (o que no funciona). La cultura de l'avaluació, malauradament, no està consolidada al nostre país.

Per aportar el coneixement procedent de l'evidència científica que existeix sobre educació i aterrar-lo al context català, va néixer el projecte **Què funciona en educació?**

Primera edició: novembre de 2020
© Fundació Jaume Bofill, Ivàlua, 2020
Text: d-CAS
Edició: Fundació Bofill
Disseny i maquetació: Mercè Montané

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència **Creative Commons**, llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

**Què funciona
en educació?**

Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
BOFILL

ivàlua Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques